

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theses Theologicae Quibus Respondetur Ad
Justificationem Illustrissimi ac Reverendissimi Domini
Patris Guilielmi Herinx Ipprensum Episcopi**

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1686?]

Conclusio Secunda. Præmissâ doctrinâ generali de revelandis quandoque
criminibus & defectibus occultis, etiam per se admodum utili, à fortiori ut
aiunt, inde tandem consicitur clarissimè, quod contra ...

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10951922-5

His expensis quando putas istius Patris consilio erit locus? Resp. dum aberit periculum, ne onus considerabile tibi proveniat, si non sequaris, id est, nunquam. Quia semper erit periculum istiusmodi oneris considerabilis quale est jejunii, Restitutionis &c.

CONCLUSIO SECUNDA.

Præmissâ doctrinâ generali de revelandis quandoque criminibus & defectibus occultis, etiam per se admodum utili, à fortiori ut aiunt, inde tandem conciscitur clarissimè, quod contra justitiam nihil peccaverim oppugnando non mores sed dogmata quædam tradita à P. HERINX postea Irenensem Episcopo.

§. I.

Nomen, bonum scilicet, sive fama, tripliciter sumitur.

EX Conclusione anteriori patet, quod Illustrissimi Viri dogmata oppugnando aduersus justitiam non peccaverim, falsum aliquod viro isti imponendo; quare supereft, ut ostendam, quod etiam non peccaverim contra justitiam quasi verana accusationem, injustè evulgaverim.

His præmissis, dico hanc dictiōnē nomen, bonum scilicet, sive famam, obtinere tres acceptiones palpabiliter distinctas: quarum prima est, juxta quam nomen sive fama accipitur pro re à qua bonus quispiam denominatur: id est, pro ipsa morum probitate, sive justitia; quo modo, si nomen accipias, tanti illud faciendum est, quanti justitia ipsa, adeoque pluris, quam thesauri multi. Consonat hæc famæ sive nominis interpretatio sexcentis Sacrae Scripturæ sententiis, in quibus nomen pro re accipitur: ut dum in Evangelio dicitur. Matth. 28. *Docete omnes gentes baptizantes eos in NOME Patris & Fili & Spiritus Sancti.* Item act. 4. *Nec aliud NOMEN est sub celo datum hominibus &c.* & Philip. 2. *Vt in NOMINE IESU omne genu flectatur.* Mirum quoties in solis psalmis nomen, potissimum ipsius Dei, sumatur pro re sive pro Deo ipso.

Secundo, nomen, bonum scilicet, sive fama, accipitur pro aliorum vera estimatione de nostra probitate: hoc modo, si famam sumas, viris probis merito cordi est, non propter se; sed ob salutem proximi; quamvis enim Deo probati sint per ipsam internam justitiam, prout sibi ipsis per conscientię propria testimoniū; proximis tamen prodeſſe vix possunt, nisi apud illos obtineant nomen bonum. Unde S. Ivo Carnotensis epist. 240. Godefrido scribit: *Cum omnis casta Religionis Professor visceribus Charitatis abundare debeat, ut tam saluti proximorum, quam sue providere studeat, necesse est ut hæc duo principaliter appetat, puram conscientiam & bonam famam; conscientiam propter se, FAMAM PROPTER PROXIMUM.* *Quisquis*, inquit August. de bono viduit. cap. 22. à criminibus flagitorum atque factorum vitam suam custodit, sibi beneficit, quisquis autem etiam famam, & in alios misericors est. *Nobis enim necessaria est vita nostra, ALIIS FAMA NOSTRA.*

Tertia denique acceptio boni nominis, sive famæ, est quā illa sumitur pro hominum estimatione falso opinantium nos esse probos: ut si homicida, mansuetus, scortator, castus, fur, justus; & sceleratus quisque, probus passim audiat.

De fama hoc modo sumpta, rursus querendum est, quanti illam facere debeamus; pro quo prænotandum, quod ait S. Thomas 22.q.131.art.1. in c. *Tripliſter*, inquit, *affectionem honoris coningit esse inordinatum; uno modo per hoc quod aliquis appetit testimonium de excellentia quam non habet, quod est appetere honorem supra suam proportionem.... ambitio autem importat inordinatum appetitum honoris.* Et q. 132. art. 1. in c. *Potest*, inquit, *gloria dici vana tripliſter*.

B 2

161.

ter. Vno modo ex parte rei de qua quis gloriam querit ; puta , cum quis querit gloriam de eo quod non est . Ex quibus consectorum est , quod ambitionis & vanæ gloriae sit , querere sibi aestimationem sive famam , quasi esset vir probus & vera doctrinæ assertor vel defensio ; cum sit improbus & pro veritate falsitatem tradat. Hinc ulterius conspicuum est , quæ parvi facienda sit fama hoc modo accepta , id est , falsi nominis.

Ex his non difficulter intelliges , in quo deficiat hic discursus quorumdam Casuistarum : Honor (idem est de fama) debet nobis esse charior quam vita : sed pro salute corporis licet hominem occidere : ergo etiam pro honore tuendo. Vel si discurratur in hunc modum : Fama debet nobis esse charior , quæ pecunia : sed pro pecuniis , quando est summa notabilis , licet hominem occidere : ergo etiam pro fama tuenda. De falsitate minoris utriusque argumenti , egimus in Thesibus nostris de Homicidio ; consequentiam hic examinare non intendimus : sed solum notare quod in majori præmissa , ea quæ competit honori & famæ acceptis primo modo ex tribus jam assignatis , id est , pro ipsa justitia sive probitate ; tribuantur honori & famæ sumptis pro hominum aestimatione , etiam falsitate nixæ , & pro ipsis objectis ambitionis ac vanæ gloriae. Nec valet hic discursus : Fama , quæ etiam in falsitate fundatur , plus valet quæ pecunia multæ , item quæ argentum & aurum , sed pro illis tuendis licet hominem occidere , ergo etiam pro tuenda illa fama : Nam ut iterum prætercamus minorem & consequentiam , majorem rursus dicimus nullo modo posse subsistere.

Nec refert , quod Scriptura Sacra Prov. 22. dicat. Melius est nomen bonum quæ divitiae multæ : super argentum enim & aurum , gratia bona : Pro loci enim hujus intellectu tria notanda sunt ; nimis prioris membra apud Hæbreos lectio , quæ hec est : Eligibile est nomen à divitiis multis : deinde secundi membra constructio , quæ est : Gratia , id est , gratiositas , est bona super argentum & aurum : tertio , notanda interpretatio , potissimum vocis nomen , quod debet accipi pro ipsa justitia sive probitate ; vel saltem pro fama à virtute & veritate ortum suum habente , (quæ postrema interpretatio parum differt ab illa quæ nomen accipitur pro re) non autem pro honore & fama falsitate nixis ac ambitionis & vanæ gloriae objectis. Est autem falsa gloria , ait Augustinus tract. 100. in Joan. quando laudantes errore falluntur , sive in rebus , sive in hominibus , sive in utrisque. Nam in rebus falluntur , quando putant id bonum esse , quod malum est : in hominibus autem , quando putant eum bonum esse , qui malus est. In utrisque autem , quando id quod est vitium , virtus putatur ; & ipse , qui propter hoc laudatur non habet quod putatur : sive sit bonus , sive sit malus.

Hinc patet , quanta cum corruptione Theologiae Moralis , & morum pernicie , tres jam explicatae nominis , boni scilicet , sive famæ , explicationes , veluti unum & idem intelligentur ac confundantur : ut si , quæ de bono nomine juxta primam acceptiōē rectè affirmantur , tribuantur bono nomini sive famæ acceptis pro hominum aestimatione : si quidem pro nomine bono , sumpto pro ipsa probitate sive justitia , jubemur certare usque ad mortem . Eccles. 4. de fama autem sumpta pro hominum aestimatione loquitur Apostolus , dum dicit , Mihi autem pro minimo est , ut à vobis judicer ante ab humano die . 1. ad Corint. 4.

Perperam quoque , quæ ratione secundæ acceptiōē boni nominis & famæ affirmantur aut negantur , intelliguntur de nomine & fama acceptis tertio modo : famam namque secundo modo acceptam , appetere debemus propter proximum ; famam vero tertio modo acceptam pro objecto ambitionis & vanæ gloriae , contemnere debemus , etiam sè propter proximum ; dum hic mala nostra , bona putat , & ideo imitatur : item variis aliis ex causis , de quibus §. subsequenti & conclusione tertia harum Thesum , ubi hoc singulariter ostendetur de fama , quam quis obtinet apud illos , qui doctrinam moralem falso ab illo traditam , veram putant . Famam secundo modo acceptam , non licet aliqui auferre

ferre ; quia non potest id fieri sine mendacio , nec fieri solet sine laſione iustitiae , ſecundum fama accepta tertio modo , quam , etiā non ſemper , quandoque tamen auferre poſſuimus &c debemus.

§. 2.

Bonum nomen ſive fama tertio modo , ut habet §. superior , accepta , malè preponitur iuſtitia ipsius infamandi , aut proximi ejus , peſimè verò ſaluti ſpirituali integra alicujus communitatis.

Mira hic rurſus reperitur multorum halucinatio ; dum famam etiā falſitate nixam , non verentur ſuo agendi modo , ipſius infamandi , aut proximi ejus ſpirituali ſaluti p̄e- ferre : & quod horrendum nimis , etiam communitatis cuiuspiam ſalutem , fame iſti poſtponere. Primum namq; horum convincitur fieri ab illis , qui homines in ſuis ſceleribus occultis malunt relinquerē , quām ea maniſtare illis , à quibus emendari poſſunt. Quod ſe- cundo loco expreſſimus , faciunt , qui occulta cuiuspiam nequitiam detrectant revelare iis , qui aliter non poſſunt ſeipſos , ſuos filios , vel alios quācumque ratione , etiam gene- rali titulo proximi , ſibi coniunctos , ſpiritualis infectionis periculo ſubducere. Tertium de- niq; audent , qui crima occulta , quorūdam ad Ecclesiæ vel Reipublicæ regimen ten- dentium detegere timent iis , à quibus ob criminum ignorantiam ſunt promovendi ; ti- ment inquam illa detegere , etiā in ejusmodi improborum hominum ſecutura promotione ingentem animarum ſtragem p̄evideant.

Que omnia charitatē lverſantur , cum hæc , quod neminem latet , p̄ecipiat ſuam , proximi & integræ communitatis æternam ſalutem , plus diligere , quām famam illam falſam.

In his omnibus lepono caſus , quibus crima cuipiam , munus confeſſarii exercenti , per Sacramentalem ipſiusmet criminosi confeſſionem , innotuerunt.

Porro doctrinæ jam tradite varia hominum genera adverſari ſolent ; ac imprimis ipſi ſcelerati , veriti nimirum , ne ſua quoque occulta haec tenus ſcelera , hoc pacto revelentur. His accedunt alii , quibus temporalia , magis quām æterna ; & terrena p̄æ cæleſtibus cordi ſunt. Præterea , qui parvo ſunt ingenio , ut vastam illam animarum periuiciem , quæ ex- doctrina contraria ſequitur , non advertant. Homines item ſcrupulofí ſolent circa do-ctrinam h̄ic traditam , eſſe timidiores ; maximè dum audiunt occulorum criminum reve- lationem , terminis nimium indeſinitis à quibusdam Theologis graviter culpari , & ex ad- verſo animarum ſcandala , ab iſdem vix ponderari.

Neque tamen intendimus , per ea quæ h̄ic dicta ſunt , excuſare illos , qui occulta proximi crima , cum ejus infamia revelant , ubi nec ipſius infamandi , nec alterius bonum ſive ſpirituale ſive corporale , revelari poſtulat : neque etiam intendimus excuſare ſi bonum , potiſſimum ſpirituale , poſtulet iſta crima non revelari.

§. 3.

Doctrina Superiori §. tradita probatur ex Sacra Scriptura.

Subſequentes Sacrae Scripturæ ſententiae : Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tua , & in tota anima tua & in tota mente tua. Item. Qui amat Patrem aut Matrem plus quām me non eſt me dignus : deinde : Qui non renuntiat omnibus que poſſidet non poſteſt meus eſſe diſci- pulus. Denique : Si manus tua vel pes tuus ſcandalizat te , abſcide eum & proice ab te : Si oculua &c. Hę inquam Scripturæ Sacrae ſententiae , tantā evidentiā inſerunt , quod obſervantiam mandatorum Dei nulli creature poſtponere liſeat , ut Theologorum nullus , ne laxiſſimus quidem , iſtud in dubium revocare audeat : hinc verò conficitur ulterius , neminem

fore

fore rationabiliter invitum, si crimen suum occultum detegatur eo modo, qui necessarius est, ut ipse criminosis à peccato commisso eximatur, vel ut ipse à relapsu præservetur.

Neque erit rationabiliter invitum, quando bonum spirituale proximi exigit ut occultum scelus reveletur: nam nostrum quilibet, adeoque & criminosis ille, proximum suum sicut seipsum diligere jubetur. Facilius, quod de proximo dicimus tibi persuadebis, si expenderis, quod hanc ratione malum aliquod majus, etiam à criminoso avertatur, quam sit illa qualiscumque infamatio, haec enim minus mala est ipsi, quam quod ipse sinatur occulto crimine scandalizare proximum: *Qui scandalizaverit unum de pusillis istis, inquit Christus, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo ejus & demergatur in profundum maris.* Si illud ei expediat potius, quam quod scandalizet unum, multò magis istud ei expedit, quam ut scandalizet communitatē aliquam: illicitum proinde est, & Scripturæ S. contrarium, famam hominis reverā criminosi, adeoque falsitatem nixam, suo agendi modo præferre saluti ipsius infamandi, item saluti proximi, & multò magis Scripturæ adversatur, eam præferre saluti alicuias communitatēs; Illicitum ergo etiam erit criminosis, & Scripturæ S. contrarium, suis oblocutionibus huic doctrinæ de revelandis criminibus occultis contradicere, ne sua quoque crimina in ipsorum, proximi, aut Ecclesiæ bonum, à viris zelosis aliando revelentur.

§. 4.

Doctrina illa conformis est praxi Ecclesiae.

IN rem nostram notatu digna sunt, quæ habet Baronius tom. 224. num. 6. &c 7. ubi refert quomodo Alexander Imperator in Præsidium creationem transferre voluerit, quæ eo tempore præviâ multâ inquisitione morum, circa illos qui ad regimen animarum assuebantur, in Ecclesia fieri solebant. *Origenes contra Cels. lib. 8.* „ in fine, qui his, inquit Baronius, vivebat temporibus, docet magnamque tradit ad hiberi solitam diligentiam, ut, qui primi inter Christianos essent, ad regimen animarum adsciscerentur. Diacono item proclamante in Ecclesia, patuisse omnibus aditum „ OBJICIENDI ORDINANDO, SI QUOD PATRASSET ALIQUANDO; id quoque & antiquiores „ Ecclesiæ rituales libri demonstrant. Cæterū non de Episcopis tantum, vel Sacris Mi- „ nistris ordinandis exactè fieri consueverat ejusmodi MORUM INQUISITIO, sed de omnibus „ propemodùm Christianis, ut quisque se gereret: ut, si quid egisset suâ professione in- „ dignum, à fidelium cœtu abiceretur.

Præterea, Baronius ex S. Cypriano, epist. 68. ad hisp. adfert sequentia: „ Vidimus de „ Divina autoritate descendere, ut Sacerdos plebe præsente sub omnium oculis deligatur, „ & dignus atque idoneus publico judicio ac testimonio comprobetur: sicut in numeris „ Dominus Moysi præcepit, dicens: *Apprehende Aaron Fratrem tuum &c....coram omni Syna-* goga jubet Dens constitui Sacerdotem: id est, instruit, & ostendit ordinationes Sacerdoriales „ non nisi sub populi assistentis conscientia fieri oportere: ut plebe præsente vel DETE- „ GANTUR MALORUM CRIMINA, vel bonorum merita prædicentur. Hac Baronius.

Idem ille spiritus, qui in bonum Ecclesiæ olim revelare præcepit crima eorum, qui propter illa Sacris Ecclesiæ ordinationibus indigni videbantur, etiam hodiè relucet in iis, quæ habentur in nostro Pontificali, sub titulo *de ordinatione Presbyteri*: ubi Episcopus ordinans ad populum præsentem, dicit: „ Non fuit frustra à Patribus insti- „ tutum, ut de electione illorum, qui ad regimen altaris adhibendi sunt, consulatur etiam „ populus, quia de vira & conversatione præsentandi, quod nonnumquam igno- „ ratur à pluribus SCITUR A PAUCIS.... Horum siquidem Diaconorum in Presbyteros, „ auxiliante Domino ordinandorum, conversatio (quantum mihi videtur) probata, & „ Deo placita existit, & digna (ut arbitror) Ecclesiastici honoris augmento. Sed ne „ unum

, unum fortasse , vel paucos , aut decipiat assensio , vel fallat affectio , sententia est ex-
,, petenda multorum. Itaque , quid de eorum actibus aut moribus noveritis , quid de
,, merito sentiatis, LIBERA VOCE PANDATIS ; & his testimonium Sacerdotii magis pro me-
,, rito , quam affectione aliqua tribuatis. SIQUIS Igitur HABET ALIQUID CONTRA IL-
,, LOS , PRO DEO ET PROPTER DEUM , CUM FIDUCIA EXEAT ET DICAT ; verumtamen
,, memor sit conditionis sue. ,

Conformia etiam sunt Pontificum Decreta , quibus Hæretici & quidam cum dæmone
paetum habentes (id intelligendum cum communiori sententia , inquit Bonacina , de
obligatione denuntiandi , etiam si delictum sit occultum) denuntiari jubentur. Maxime
verò ad rem nostram facit , quod ibidem , testante Bonacinâ , denuntiari debeant Con-
fessarii , qui personas quæcumque illæ sint in Confessione Sacramentali vel occasione illius
ad inhonestâ sollicitaverint ; quodque Confessariis omnibus mandetur , ut suos Pœnitentes ,
quos noverint fuisse sollicitatos , ut supra , moneant de obligatione denuntiandi sollicitantes.

Constitutio Gregorii XV. quâ hæc mandantur , edita est 30. Augusti anno 1622. extat in
Bullario Lugduni edito anno 1655. tom. 3. pag. 432. ubi etiam mentio fit constitutionis
similis , Pii IV. & Pauli II. mandaturque in Gregoriana , ut quod per eam decernitur , in
quibusvis Christiani orbis partibus , firmiter & inviolabiliter observetur. " Stauimus ,
,, inquit Gregorius XV. decernimus , & declaramus , quod omnes , & singuli Sacerdotes
,, tam Sæculares quam quorumvis , etiam quomodolibet exemptorum , ac Sedi Apostolicæ
,, immediate subiectorum , Ordinum , institutionum , Societatum , & Congregationum .
,, Regulares cujuscumque dignitatis & præminentiae , aut quovis privilegio muniti exi-
,, stant , qui personas , quæcumque illæ sint , ad inhonestâ sive inter se sive cum aliis quo-
,, modolibet perpetranda in actu Sacra Mentalis Confessionis , sive antea vel post imme-
,, diatè , seu occasione vel prætextu , Confessione non secuta ; sive extra occasionem
,, Confessionis , in Confessionali aut in loco quocumq; ubi Confessiones Sacramentales au-
,, diuntur seu ad Confessionem audiendam electo , simulantes ibidem Confessiones audire ,
,, sollicitare aut provocare tentaverint , aut cum eis illicitos , & inhenestos sermones ,
,, sive tractatus habuerint , in officio S. Inquisitionis severissimè ut infrâ , puniantur. Et
,, præterea omnes hæreticæ pravitatis Inquisitores , & locorum Ordinarios omnium Re-
,, gnum , Provinciarum , Civitatum , Dominiorum , & locorum universi orbis Chri-
,, stiani in suis quemque Dioecesis & Territoriis per has nostras litteras , etiam pri-
,, tivè quoad omnes alios specialiter , ac perpetuò judices delegamus , ut super his contra
,, prædictos simul , vel separatim in omnibus , prout in causis fidei , juxta Sacrorum Ca-
,, nonum formam , necnon officii Inquisitionis hujusmodi Constitutiones , Privilegia ,
,, Consuetudines & Decreta diligenter inquirant , & procedant : & quos in aliquo ex
,, hujusmodi nefariis excessibus culpabiles repererint , in eos pro criminum qualitate &
,, circumstantiis , suspensionis ab executione ordinis , privationis beneficiorum , dignita-
,, tum & officiorum quorumcumque ac perpetuae inhabilitatis ad illa , necnon vocis activæ
,, & passivæ , si Regulares fuerint , exilio , damnationis ad triremes , & carceres etiam in
,, perpetuum absque ulla spe gratiæ , aliasque pœnas decernant: eos quoque si pro delicti
,, enormitate graviores pœnas meruerint , debitâ præcedente degradatione , Curiæ sæ-
,, culari puniendos tradant.

, Dantes etiam facultatem venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Gene-
,, talibus Inquisitoribus , ne delictum tam enorme , & Ecclesiæ Dei tam pericolosum , ob-
,, probationum defectum , impunitum , cum difficilis sit probationis , testibus etiam fin-
,, gularibus , concurrentibus præsumptionibus , iudiciis , & aliis administriculis , delictum
,, probatum esse arbitrio suo judicandi & curiæ sæculari , ut præfertur , reum tradendum
,, esse pronuntiandi.

„ Non

Non obstantibus Omnibus quæ Pius IV. prædecessor in suis litteris prædictis voluit
,, non obstat , cæterisque contrariis quibuscumque.

„ Mandantes omnibus Confessariis , ut suos pœnitentes quos noverint fuisse ab aliis
,, sollicitatos , moneant de obligatione denuntiandi sollicitantes , seu ut præfertur tra-
,, ctantes , Inquisitoribus seu locorum Ordinariis prædictis : quod si hoc officium præ-
,, termiserint , vel pœnitentes docuerint , non teneri ad denuntiandum Confessarios folli-
,, citantes seu tractantes ut supra ; iidem locorum Ordinarii & Inquisitores , illos pro
,, modo culpæ punire non negligant .

§. 5.

*Doctrina de revelandis quandoque criminibus & defectibus occultis à nobis tradita , tene-
tur à Theologis recentioribus , etiam ab illis qui nullatenus in hoc
puncto suspecti sunt.*

ET si ea quæ ex Scriptura Sacra & Ecclesiæ praxi allegavimus , abundè probent do-
ctrinam à nobis traditam de revelandis quandoque criminibus & defectibus occultis ;
ut supervacaneum videri possit pro ulteriori probatione accersere authoritatem Theologo-
rum recentiorum : pro iis nihilominus convincendis , apud quos talium doctrina in pretio
est , non inutile fuerit adferre quæ pro hac re tradunt Joannis Wiggers & GUILIELMUS
HERINX : quorum prior de jure & just. tract. 4. cap. 1. dub. 7. habet sequentia : " Dico
secundo : quando damnum impendens est alicujus momen⁹ , sive sit temporale sive
spirituale , quod tibi vel alteri instat ; poteris crimen proximi manifestare , quatenus
hæc manifestatio ad damnum illud sive malum i.e. pediem est necessaria : ita Soto lib.
5. de justitia. q. 7. art. 1. Navarr. cap. 18. num. 31. Tannerus. Bannes 2.2. q. 73. art. 2.
dub. 1. Salon. Bonatina , & alii quos citat , ut v. g. si noverim Petrum esse furem ; li-
cebit mihi monere eos cum quibus habitat , ut sibi caveant. Ita Wiggers .

Similia tradit GUILIELMUS HERINX in tertia parte Summæ Theol. disp. 7. q. 4.
verba ejus sunt : " Dico tertio : potest quis manifestare crimen occultum proximi , quate-
nus hæc manifestatio est necessaria ad impedendum notabile damnum sive temporale
sive spirituale , inde alioquin innocentia impendens : v. g. novi Petrum esse furem ,
possum monere eos quibus cohabitat , ut sibi caveant. Deinde possum patet facere homi-
cidam , si innocens esset condemnatus , imò ex Charitate crimen manifestare teneor :
ratio est ; quia potest quis se , & innocentem servare indemnum per moderatam de-
fensionem , etiam cum detimento invasoris in vita & membris , ergo multò magis in
fama ; ad quam , suppositâ veritate criminis , jus satis limitatum possidet. Deinde
quisque habet jus proferendi in lucem , quod in sua cognitione abditum tenet , si ex
illius occultatione aliis malum immineat : cum id possit ut sua , cur non ut proximi mala
avertat , quem sicut seipsum diligere debet ? unde ipse Salvator Matt. 16. & Luc. 12. oc-
cultam Pharisæorum & perniciem hypocrisim discipulis manifestavit , quatenus sibi
ab eorumdem fermento caverent .

§. 6.

*Quæ de revelandis criminibus & defectibus occultis tradidimus , specialiter locum
habent circa illos qui Sacris Ordinibus sunt initiandi , vel ad regimen
animatorum assumendi ; aut in hoc male se gerunt.*

" **N**ULLUM puto , Fratres charissimi , ait Gregorius Papa hom. 17. in Luc. 10. ab aliis
majus præjudicium , quam à Sacerdotibus tolerat Deus : quando eos quos ad alio-
rum correctionem posuit , dare de se exempla pravitatis cernit . Hinc in pontificali
cos

eos qui in Presbyteros, ordinandisunt monet his verbis : " Cum magno timore ad tantum gradum ascendendum est , ac providendum ut celestis sapientia , probi mores , & diu turna justitiae observatio ad id electos commendent . , Etenim cum omnis Sacerdos ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in iis quae sunt ad Deum ; præcipua Ecclesiæ felicitas & infelicitas in probis & improbis Sacerdotibus consistat , neceſſum est . Hinc Ecclesia , etiam per revelationem occultorum criminum , & olim & nunc , ab Ordinibus sacris & animarum regimine homines sceleratos ac tanto munere indignos omnino vult impediri . Prudens istud Ecclesiæ consilium , etiam ipsis criminosis & inidoneis , est perutile : magnis enim & specialibus gratiis opus est , ut functiones Ecclesiastice , præcipue in animarum regimine , eo quo Deus vult modo , exerceantur . Has gratias Deum misericorditer dare quibus dat , ac proinde justè posse denegare , indubitatum est . Præterea observandum , quod Deus specialiter provocetur & quasi impellatur , ut istas gratias deneget criminosis & inidoneis , qui in ista munia sacrilegè se intrudere presumperunt . Optimè ergo , non minus in proprium illorum , quam in commune Ecclesiæ bonum , constituta est ; ut criminosi & inidonei ab ordinibus ac animarum regimine , etiam detegendo , dum opus est , illorum crimina occulta , arceantur .

Similes , ut credo , confederationes , non tantum publici boni Ecclesiæ , sed insuper privati ipsorum Confessoriorum , Gregorium XV. moverunt , ut denuntiari juberet Confessoriorum nequitiam , qui in Sacramentali Confessione , aut ejus occasione , personas quascumque ad in honesta sollicitaverint : tale namque hominum genus , non minus in suam , quam in aliorum damnationem , in Officio Confessarii perseverat , adeoque , tam ipsorum proprium , quam commune Ecclesiæ bonum , exigit , ut per denuntiationem , quantum fieri potest , illa utriusque pernicies sistatur . Hactenus locuti sumus de revelandis criminibus occultis : nunc ob materię connexionem , aliquid dicendum de detegenda latente malitia in factis quibusdam publicis , sive apertis .

§. 7.

Si revelanda sint crimina occulta , multò magis detegenda est malitia latens in quorundam criminibus publicis .

Hactenus ostensum est , quod crimina occulta , quandoque , iusta scilicet ex causa , sint revelanda : cum quo consistit , quod sœpè revelanda non sint : fieri namque potest , ut nihil omnino requirat commissum ab aliquo crimen alteri aperiri , quod casu revelare non licet : nec sufficit causa quæcumque , adeoque quantumvis exigua , ut alterius crimen occultum revelare liceat ; sed opus est , ut finis qui per revelationem intenditur , sit revelationi criminis cum suis circumstantiis considerate proportionatus : quare expendendum quæ sit finis intenti bonitas , quale , cuius crimen , & cui reveletur .

Multò minus crimen alicujus occultum detegere licebit , si ex una parte nullius bonum , crimen aperire postulet , & ex altera , bonum ipsius qui commisit , vel proximi ejus aut communilitatis alicujus exigat ut crimen non reveletur . Primum namque facilè contingit , si unicus alicujus personæ in impudicitiam lapsus , referatur in circumstantiis , quibus eidem personæ merito timetur , ne dum primus lapsus his illis erit cognitus , sollicitetur vehementius , & famâ amissâ , consentiat facilius ; aut de statu matrimoniali consequendo desperans , vivat impudentius .

Ex his ulterius perspicuum est , quomodo etiam proximi salus requirere possit , ut crimen cujusdam personæ non reveletur . Quante præterea possunt rixæ ex revelatione alicujus criminis , inter conjuges nasci ; quæ dissidia inter familias oriuntur ; qualia odia in illis

C

accidenti

accendi qui à revelato crimen, in se vel in personis sibi conjunctis, injuriā passi sunt. Non difficulter ex his omnibus colligitur, quod bonum integræ alicujus communictatis etiam possit exigere ut crimen aliquod occultum, superioris præcipue, non reveletur, illis saltem ejus subditis, qui inde scandala multa &c, uti aliquando fit, utilitatem nullam sint accepturi.

Hæc de malefactis non occultis ratione malitia, sed occultis ratione ipsius facti præmisimus, ne quis harum Thesum occasione, in quibus multa dicuntur de occultorum criminum revelatione, errorem arripiat, quo sibi licet existimet occulta quorumlibet crimina publicare. Nunc agendum de criminibus in quibus factum est publicum, sed malitia occulta; illis puta occulta, quibus sive eminentia, sive fama, sive etiam professio personarum, palam crima quædam committentium, persuaserunt, aut nihil, aut parum malitia factis illis inesse; cum tamen ut ponimus, legi divinæ graviter aduersentur.

Multæ sunt rationes, ob quas occultam in publicis ejusmodi factis, malitiæ regulariter oporteat manifestare. Si quidem ignorantia latentis malitia in illis, multos (si illa committentes sint velut in Theatro, sive supra candelabrum positi) solet seducere: ac in primis, ut iniqua facta non improbent, sed ut probent potius & ament: Deinde ut laudent, ac alios in eandem secum approbationem trahant: jam vero digni sunt morte, non solum qui talia faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus. Denique illa probantes & amantes, facile procedunt ad criminum imitationem, re ipsâ nimis eadem committendo, quæ à personis eminentibus, præcipue si sint sui superiores, vident passim committi: nec mirum, cum, aliis illa probantibus, multis ea laudantibus, nemine ista virtus perante, à personis magnis, exerceri cernant.

Ad ipsos etiam criminum Authorēs derivatur ista perniciēs, etenim quid magis excœcat & obdurat peccantem, quād si peccator laudetur in desideriis anima sua & iniquus benedicatur. Præterea nonne justitiae sive veritati æternæ ac incommutabili, id est Deo ipsi, singulatim injurium est, si in ejusmodi malefactis approbetur injustitia, adeoque justitia illi opposita condemnetur?

Manifestè hinc consecutarum est, quod malitia quæ in factis publicis personarum eminentium ac illustrium latet, detegenda sit in bonum eorum qui ex ignorantia malitia, crima illa essent approbaturi. Clarum quoque est, quod istam malitia manifestationem exigat justitia ac veritas, alias à non paucis opere, à multis ore, à pluribus corde improbanda ac condemnanda.

Patet insuper, quod ipsissimum criminosis magnum Charitatis officium præstetur, si ista malitia ita ostendatur, ut passim ab omnibus aliis improbetur, non solum quia hac ratione diminuetur aut tolletur scandalum quod factis illorum inerat; verum etiam quod hoc pacto magis sperare liceat ipsorum emendationem: ut enim aliorum approbatio & applausus, malefacentes in suis nequitii tenet ac foyet, ita quoque improbatio & communis aliorum reprehensio malefacentibus specialiter utilis est; ut eos corrigat, aut minus malos reddat.

§. 8.

Ex his omnibus à fortiori, ut aiunt, tandem conficitur quod impugnando non mores, sed dogmata P. HERINX, contra justitiam non peccaverim.

Impugnando dogmata GUILIELMI HERINX, quæ ipse de surreptione occulta, & usū opinionis probabilis tradit, enarravi illa eisdem terminis quibus ipse illa conscripsit; præterea detexi per legitimas (ut in his Thesibus iterum ostendo) consequencias, conclusiones quæ in dicti Patris dogmatibus latebant. His non obstantibus Author Apologiae pro P. HERINX, dicere audet quod in his peccaverim contra justitiam. Non quod crimen

crimen ullum revelaverim, sed quia doctrinam, eamque non occultam, sed tot centenis exemplaribus ab annis plusquam viginti ab ipomet Authorē evulgatam, in Thesibus publicis oppugnavi. Ridiculum sane est quod Authorē Justificationis videtur innuere me contra justitiam peccasse, non solum Patri HERINX dogmata aliqua, ut vult, falso imponendo; verum etiam palam tui mundo ostendendo, quod illa non subsistant, quodque plurimas conclusiones in moribus non tenendas, complectantur. Jam enim patet quod etiam ipsa crima, ratione facti occulta, quandoque debeant ob bonum, spirituale potissimum, ipsius criminosi, proximi ejus, aut communitatis alicujus revelari; & quod proprius ad rem nostram accedit, mox ostensum est, quod crima quæ ratione facti sunt publica, sed malitia multis occulta, ob rationes s. anteriori expressas, debeant ostendi vere esse crima, sive quod eorum malitiam manifestare oporteat: multò igitur magis ostendum est, quod dogmata moralia centenis aliquot librorum exemplaribus publicata, non subsistant, quodque in iis contineantur tot conclusiones morales legi æternæ revera adversantes: siquidem Fidelibus ut conclusione sequenti probabitur, magis innocent ceteris paribus mala dogmata moralia, quam quorundam malefacta. Adhac minus infame habetur, saltem hodie, mala docuisse quam mala fecisse.

Certè, si publica doctrina, publicè sine lectione justitiæ oppugnari non possit, non video quomodo liceat Scotistis prælo publicare, quæ ipsi adversus Thomistas, vel Molinistas tenent: an fortè Scotistis liceat aliquid contra integras Scholas, quod mihi illicitum est contra unum aliquem Scotistam? nec satisfacit responsio, si illarum Scholarum dissensionem dicas speculativa, potius quam practica respicere: nam, ut omittam quod dissenso inter illas Scholas eriam practica, imo ipsa totius praxis principia, ut est v.g. materia Prædestinationis & Gratiae involvat, ut inquam hæc omittam, nonne Theologo Christiano magis dignum est, si unicum illum Theologorum Magistrum Christum imitetur: hic vero non ea quæ in nuda speculatione hærent in Judæis culpavit; sed quæ mores concernebant: neque enim dubitari posse videtur, quin Scribæ & Pharisæi, cum tot errores tradiderint circa mores, etiam in speculativis Theologiam concernentibus erraverint; & tamen non magis circa hæc, quam circa Philosophica aut Historica, in quibus similiter errasse non est dubium, eos censuit redarguendos: nec mirum, venerat quippe Magister optimus ad dandam scientiam salutis plebi sive, scilicet ut vitam habeat & abundantius habeat; ad quam parum utile erat alia tradere, quam quæ charitatem planabant & per hanc mores instruebant, sicuti ad eandem vitam non multum serviebat alia culpare præter ea quæ cupiditatem eradicabant & per illam mores destruebant. Si proinde alicui liceat Scholam totam oppugnare circa speculativa, magis dignum est Theologo Christiano eam oppugnare circa Moralia; & magis licitum in Moralibus oppugnare unum aliquem, quam in speculativis Scholam totam. FAMÆ VIRI PER ORBEM NOTI, inquit Justificationis Author, NON ERAT DEROGANDUM: at istud nego & pernego; quo jure, jam tum patet, & patebit amplius ex Conclusione tertia, in qua ostendam, me non solum non contra justitiam, sed nec contra Charitatem, imo maxime secundum charitatem impugnasse dogmata quedam Moralia P. HERINX, quæ quidem continent, meo judicio, Conclusiones poenè inumeras legi æternæ revera adversantes: ex quo jam nunc optimo, ut mihi saltem videtur, jure conficio, quod tantum ab sit, ut per meam impugnationem peccaverim contra justitiam, et si famæ viri per orbem noti derogaverim, ut potius contra justitiam peccasset, si istorum dogmatum conjectariarumque inde conclusionum, cum lege æterna repugnantiam, non ostendisse: nunquid enim Theologæ Doctor contra suum officium adeoque quodammodo contra justitiam agit publicarum doctrinarum documenta celando, potius quam ea detegendo? nonne saltem hoc debet veritati? nunquid etiam hoc debemus fideli populo, qui certè plus juris habet ut talia falsitatis

nocumenta veritatem revelando, à se arceantur, quām Scriptor aliusquis, ne fama sua falsitate nixa (nam illa per verām accusationēm non tollitur) veritatem celando, quoquo modo minuatur?

Huic nostrae assertioni verisimilē, consentientem habemus ipsum Patrem HERINX. Libenter, inquit ille in conclusione sui operis, agnoscō me in multis errare potuisse: quamobrem desidero in omnibus, non modo benignum lectorē, verū etiam SEVERUM ET LIBERUM CORRECTORĒ; IMO ET REPREHENSOREM: Nullus enim, inquit Aug. lib. 2. de Trinit. in p̄fat: reprehensor formidandus est amatori veritatis.

CONCLUSIO TERTIA.

Ostenditur quod dogmata quādam Patris HERINX impugnando, etiam aduersus Charitatem non deliquerim; immò quod secundūm Charitatem istud fecerim: quodque magis sit verosimile, ejusmodi dogmatum impugnationes contra Charitatem omitti, quām contra Charitatem fieri.

§. 1.

Non contra, sed secundūm Charitatem feci, reipsā ostendendo, per impugnationem dogmatum P. HERINX, me minus diligere quod minus diligendum est, & magis diligere quod magis est diligendum.

Primo ostendendum quod non contra, sed secundūm Charitatem, designata & impugnata à nobis fuerint s̄epius dicta dogmata P. HERINX: abstrahendo tantisper ab alia quæstione mox subjungenda, quā quærendum erit, an secundūm Charitatem factum sit, quod Patris HERINX, potius quām quorundam Lovaniensium, ut vult Justificationis Author, doctrina à nobis impugnata fuerit.

S. Augustinus, lib. 1. de doctr. Christ. cap. 27. sic ait: " Ille sancte & justè vivit, qui rerum integer aestimator est; ipse est autem qui ordinatam dilectionem habet; ne, aut diligit quod non est diligendum; aut non diligit quod diligendum est; aut amplius diligit quod minus diligendum est; aut æque diligit quod amplius vel minus diligendum est; aut minus vel amplius diligit quod æqua diligendum est." Ex quibus habemus, non contra, sed secundūm Charitatem nos egisse, si non amplius dilexerimus quod minus diligendum est: sed fama P. HERINX, quām, dogmata illius refutando abstulisse dicor, non amplius, sed incomparabiliter minus diligenda est, quām bonum spirituale tam multorum hominum qui poterant occasione doctrinæ à nobis impugnatæ, incidere in tot, tantiq̄ momenti actionum genera legi æternæ adversantium. Iterum dico: fama Patris HERINX, quām Thesibus meis abstulisse dicor, sine ulla comparatione minoris est aestimanda, quām bonum spirituale tam multorum hominum. Quod ut magis pateat, §. subsequenti examinabimus quantum sit illud bonaum quod Thesibus meis, Patri HERINX dicunt esse ablatum: Deinde §. post illum subjungendo, ponderabimus bonum spirituale, cuius hic facta est mentio; ut hinc fama Patris HERINX, illinc tot hominum animæ bono, inter se comparatis, cuilibet manifestum sit, nos juxta doctrinam Aug. lib. 2. de lib. arbit. c. 10. Deteriora melioribus subdidisse, adeoque non contra, sed secundūm Charitatem egisse.

§. 2. Exponē